

Slovo k povzbuzení na úterý 5. ledna 2021
Biblická čtení: 1Jan 3,11-21; Ž 100; Jan 1,43-51

Milé sestry, milí bratři,

v prvním čtení dnes opět rezonují a navzájem se prolínají velká janovská témata, jež nás ostatně s různými obměnami provázejí již od samého začátku četby Prvního listu Janova, od začátku doby vánoční.

Dnes máme před sebou nejprve opět protiklad mezi tímto světem a světem Božím, mezi světem, který je porušen a pošpiněn hříchem člověka, a světem Boží lásky, který by měl být i světem člověka obnoveného Kristovou milostí. Protiklad „světů“ je velké janovské téma, na které jsme se soustředili již v rozjímání uplynulé soboty, kdy jsme se snažili přiblížit pochopení, co představuje onen milování nehodný «svět» podle Jana, že to není svět jako takový, ale že je to právě svět hříchu.

V dnešních verších je tato část světa reprezentovaná Kainem, «který byl ze zlého ducha a zabil svého bratra». To je velmi důležitý příměr, protože Kain – spolu se svým bratrem Ábelem – představuje nejen druhou generaci lidstva, ale také – to již na rozdíl od svého spravedlivého bratra – druhou generaci hříchu. Hřích v jeho případě, jak bychom četli v příslušné pasáži 4. kapitoly starozákonní knihy Genesis, již nepřichází zvenčí, ze svedení hadem, jak tomu bylo ještě u Adama a Evy, ale zlo již třímá v nitru Kainově, když on ve svém srdci živí hněv a zášť a osnuje úklady proti svému bratrovi. Zlo už se usídlilo v útrokách člověka, je porušena jeho přirozenost, hřích se stal dědičným, působí již i zevnitř.

Kain je ovšem v dnešním úryvku nejprve obrazem nespravedlivého, ještě neproměněného světa, který v době sepsání Prvního listu Janova koncem prvního století již začíná nenávidět a pronásledovat křesťany. «Nic se nedivte, že svět vás nenávidí» povzbuzuje proto svatý Jan všechny čtenáře svého listu, pokud se svým následováním Pána Ježíše aspoň trochu podobají spravedlivému Ábelovi, pokud jsou nenáviděni skutečně pro svou víru a život podle ní.

Kain je ale také odstrašujícím příkladem, kontrastujícím s nezákladnější křesťanskou mravní výzvou, že «máme se navzájem milovat». Lásky je přeci základní charakteristikou světa Božího, charakteristikou uzdravené a obnovené lidské přirozenosti. A měla by tak být i základním znamením autenticity křesťanské existence. Kainův příklad připomíná, že ale tato proměna nemůže zůstat jen na povrchu. Aby byla skutečná, musí zasáhnout nitro křesťana, protože právě nitro člověka bylo zasaženo hříchem, v nitru se hřích již usídlil a zabydlel. Lásky je tak něčím, co musí ke své podobě proměnit samo srdce člověka, musí se v něm zabydlet. Lásky totiž nevytrvá, zvláště v kritických chvílích ne, když zůstane jen na povrchu, když zůstane jen povrchním citem. Ona se musí stát emocií v tom nejvlastnějším slova smyslu, totiž tím, co je pohybem zevnitř, z nitra člověka (taková je totiž etymologie „emoce“, za latinského *ex*, „z“ a *movere*, „hýbat“).

Lásky je tak nejdůležitějším ze všech Božích darů, rozdílení skutečné lásky je prvním ovocem Božího zůstávání v nás a nás v Bohu, nejdůležitějším projevem Božího živého přebývání v nás (neboť základním projevem života je pohyb, *entelecheia*, samopohyb), prvním projevem našeho přejití, postupného přecházení «ze smrti do života». V lásce – k Bohu a lidem – je obsaženo všechno, k ní všechno má směřovat. O lásku tak musíme usilovat, o ni prosit, ji musíme pěstovat jako nejkrásnější květ, jako Boží život v nás samých. Silou Boží lásky v nás je Duch svatý v nás a její podobou Kristus.

«Z toho jsme poznali Lásku: že Kristus za nás položil svůj život». To, že o Bohu vyznáváme, že je Láskou, že jako Trojice je Láskou sám v sobě a že veškeré jeho činění navenek je tudíž také jediné z Lásky, vyplývá také z toho, že Boha prostě jako lásku zakoušíme, že ho poznáváme jako toho, kdo nám vše z lásky dává: bytí, čas, možnosti a především sám sebe. Proto také poznáváme a vyznáváme, že Pán Ježíš je vtělením, zlidštěním (*anthropopoesis*), ztělesněním (*sarkosis*) Boží Lásky. Proto také kříž, na kterém Boží Syn za naši spásu dává

svůj život a v podobě daru Ducha svatého (vody) a svátostí (krve) nám z něj dává sám sebe, je maximou zjevení Boží lásky.

Z těchto důvodů i naše láska, má-li být skutečnou, musí být dáváním, musí být živým dáváním. Přičemž opravdová láska začíná tam, kde opravdu začneme být ochotni pro Boha i druhého člověka něco cenného skutečně dávat, kdy začneme být ochotni rozdávat, obětovat svůj čas, své síly, možnosti a prostředky, svou pozornost, svou lásku, sami sebe, v posledku celý svůj život. A tak ho paradoxně získat, ovšem již ten Boží.

Zda tedy lásku máme anebo ne, se musí nutně projevit v konkrétním životě a v konkrétních skutcích, protože abstraktní či virtuální dávání dáváním ve skutečnosti není. I o tom svědčí Kristova oběť i celý jeho pozemský život. Schopnost a připravenost rozdávat vše, co máme, majetek jak hmotný tak i nehmotný, je znamením naší lásky. Neschopnost a neochota dávat je znamením naší nelásky, absence lásky, absence Boha v nás.

V našich skutcích dávání či nedávání se tak odhaluje to, co v nás je, co námi hýbe a jací jsme. Zda v nás Bůh zůstává, anebo ne. «Jestliže má někdo majetek a vidí, že jeho bratr je v nouzi, ale zavře před ním svoje srdce – jak v něm může zůstávat Boží láska?» Přičemž v praxi nějaké opravdové dávání začíná teprve tehdy, když jsme schopni a ochotni dát i to, oč se sami již nějak ochudíme, pro co se musíme ve svém pozemském životě nějak uskromnit, co už nemůžeme dostat zpět, když prostě dáme „kus“ sebe.

«Děti, nemilujme jen slovem a jazykem, ale činem, doopravdy!» je nesmírně aktuální výzva. Zvláště v dobách, kdy slov (o lásce) je možná více než činů (lásky), je až palčivě aktuální. Ostatně i mnoho našich slov – zejména teoretizování o lásce – může být důsledkem nečistého svědomí, snahou je přemluvit, a to doslova.

«Podle toho (podle milování nejen slovem ale především činem) poznáme, že jsme z pravdy, a to uklidní před ním naše svědomí, když by nám něco vyčítalo». Vždyť jedině «láska přikryje množství hříchů», jak čteme v Prvním listě Petrově, a to přeci potřebujeme. S tím, že poslední normou dobroty našich skutků nejsme my sami, ale Bůh, Kristus, Boží zjevení, evangelium, «neboť Bůh ví všechno dokonaleji a lépe než naše svědomí».

Kéž by se nám tedy dnešní první čtení stalo milým povzbuzením k lásce, povzbuzením k touze po ní, k jejímu hledání, kultivování, rozvíjení, k prosbě o dar Boží lásky. A především povzbuzením k činům lásky (s tím, že i láskyplné slovo může být pochopitelně činem lásky), k činům vykonaným s Boží pomocí, Boží milostí. «Usilujte o dary lepší a teď vám chci ukázat ještě vzácnější cestu» říká svatý Pavel v úvodu své Velepísně lásky v Prvním listě Korintským. Usilujme o lásku, tolik je jí potřeba...